

מסכת יבמות דף קיג.

• ומאי שנא קטנה דאכלה בתרומה...

דתנן....	
<p>ועל קטנה בת ישראל יתומה הנישאת ע"פ אמה לכהן שאוכלת בתרומה אע"פ שאין נישואיה נישואין גמורים, אכלה בתרומה דרבנן</p>	<p>העיד רבי יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה בקטנותה שיוצאה בגט ואפילו משתגדיל ואין אביה מקבל גיטה, מקבלת היא ויוצאה, ואע"ג דקידושיה גמורין הוו, וגירושיה בלי דעת, הוי גט, לפי שהאשה יוצאת לרצונה ושלא לרצונה</p>
<p>דיוק של הגמרא - מדשבה לחרשת דקעסיק בה, ואתי ונקט קטנה, ולא קתני ועל החרשת שנישאת מעצמה שאוכלת בתרומה, ש"מ דחרשת שנישאת מעצמה (קידושין דרבנן) אינה אוכלת בתרומה</p>	

• ומאי שנא קטנה דאכלה בתרומה...

<p>ומאי שנא חרשת שלא השיאה אביה בקטנותה, אלא נשאת מעצמה (קידושין דרבנן) דלא אכלה בתרומה דרבנן?</p>	<p>מאי שנא קטנה דאכלה בתרומה דרבנן, אם השיאתה אמה לכהן (קידושין דרבנן),</p>
<p>שבפיקח בחרשת או בחרש בחרשת, אין לגזור תרומה דרבנן שמא יאכילנה תרומה דאורייתא, דהא חרשת לאו בת עונשין היא, והוה כקטן אוכל נבילות דאין חיוב להפרישו, דאינו בר עונשים,</p>	
<p>אלא האיסור של פיקח בחרשת לאכול בתרומה אפילו מדרבנן הוא גזירה משום חרש בחרשת, וחרש בחרשת גזרו משום חרש בפיקחת, וחרש בפיקחת גזרו תרומה מדרבנן משום שמא יאכילה בתרומה דאורייתא, וגדולה פיקחת שאוכלת תרומה דאורייתא חייבת מיתה בידי שמים</p>	
<p>אבל קטנה לגדול ליכא למיגזר משום גדולה לקטן, דאין לקטן נישואין</p>	
<p>ולכן מובן דקטנה שהשיאתה אמה אוכלת בתרומה דרבנן, וחרשת אינה אוכלת בתרומה דרבנן</p>	
<p>קושית רש"י - מפני מה לא תירץ הגמ' בקיצור, שגזרו פיקח בחרשת משום חרש בפיקחת?</p>	
<p>פירש רש"י - חרש בפיקחת לא מיחלף בפיקח בחרשת, ** אבל חרש בחרשת מיחלף בפיקח בחרשת, ואז חרש בפיקחת מיחלף בחרש בחרשת</p>	
<p>** (ריטב"א - כי שני הפכים הם, ויאמרו שאמנם כהן פיקח מאכיל את אשתו החרשת, שהוא עדיף ממנה והיא נגררת אחריו, והיא כעבדו ושפחתו, ואילו כהן חרש אינו מאכיל את אשתו הפיקחת שהיא עדיפא ממנו ואינה נגררת אחריו)</p>	

מסכת יבמות דף קיג.

• ומאי שנא קטנה דאית לה כתובה...

ומאי שנא קטנה דאית לה כתובה?	קושית הגמ' - מאי שנא חרשת דלית לה כתובה
אבל בקטנה לא מימנעי, דאתיא לכלל דיעה	תירוץ - אם צריך ליתן כתובה לחרשת, מימנעי ולא נסבי לה

• וקטנה מנלן דאית לה כתובה, דתנן....

הממאנת	אין לה כתובה, דהא בעל כרחו נפקא
והשנייה	אין לה כתובה, דרבנן קנסוה
ואיילונית	אין לה כתובה, דמקח טעות הוא
אין להן כתובה, אבל יוצאה בגט	
ויש לדייק, מדקתני ממאנת, שמעינן מינה, טעמא משום בעל כרחו נפקא, לכן אין לה כתובה, הא הוציאה, שהוא נותן לה גט, יש לה כתובה, אלמא יש כתובה לקטנה	

• וחרשת מנלן דלית לה כתובה, דתניא....

חרש ושוטה שנשאו פקחות, אע"פ שנתפקח החרש ונשתפה השוטה,	אין להם עליהם כלום, דאין להם דעת, ואין תנאו הראשון תנאי, ואע"ג דתקון רבנן נשואין לחרש, לא תקינו לה רבנן כתובה מיניה, ועכשיו שנתפקחו, אם רצו לקיימן, יש להם כתובה מנה
ופקח שנשא חרשת או שוטה, אפילו כתב לה מאה מנה,	כתובתה קיימת, מפני שרוצה לזוק מנכסיו, ואע"פ שלא תקנו לה חכמים כתובה, הרי הוא כתב לה, הואיל ורוצה להפסיד ולהיות נזוק מנכסיו, תנאו קיים
דיוק של הגמרא - טעמא דרצה, לכן יש לה כתובה, הא לא רצה, דלא כתב לה, אין לחרשת כתובה כדי שלא יימנעו האנשים מלשאתה	

• אי הכי....

אמרנו שהטעם דאין לחרשת (שנשאת לפקח) כתובה משום דאם צריך ליתן כתובה לחרשת, מימנעי ולא נסבי לה	
קושית הגמרא - אי הכי פקחת לחרש, ליתקן לה כתובה, שאם לא יתקנו כן, יימנעו הפיקחות מלהנשא לחרשים?	תירוץ הגמרא - יש פקחות שירצו לינשא לחרשים אפילו בלא כתובה, דיותר מהשהאיש רוצה לישא, אשה רוצה להנשא
ההוא חרש שנשא פקחת, ורב מלכו כתב לה ד' מאות זוז מנכסי החרש	
ואמר רבא דשפיר עבד רב מלכו הכי, אע"פ שמעיקר הדין אין לה כתובה, דאילו רוצה שפחה לשמשו, מי לא זבנינו, כ"ש הכא דאיכא תרתי	

מסכת יבמות דף קיג.

• רב חייא בר אשי אמר שמואל - אשת חרש שזינתה...

אשת חרש שזינתה עם איש אחר, **אין חייבין עליה אשם תלוי**,
 דלא אמרינן ספק אשת איש היא, ספק היה לו דעת, ספק אין לו,
 והבא עליה באשם תלוי,
 אלא ודאי אין לו שום קנין מן התורה

• לימא מסייע ליה (דתנן)

חמשה לא יתרומו, ואם תרמו, אין תרומתן תרומה, ואלו הן....	
חרש שוטה וקטן	
ולא צוהו בעל הבית, דשליחות נפקא לן מאתם "גם" אתם, לרבות שלוחכם, הלכך מה אתם לדעתכם, אף שלוחכם לדעתכם	והתורם את שאינו שלו
דבעינן מה אתם בני ברית, אף שלוחכם בני ברית	ועובד כוכבים שתרם של ישראל, אפילו ברשות ישראל
אין תרומתו תרומה	
דיוק של הגמ' דאמרינן לימא מסייע ליה דאין לחרש שום קנין מן התורה - קתני מיהא חרש אין תרומתו תרומה, ומותרת לזר, ואי אמרת ספק הוא, תרומה ויחזור ויתרום מיבעי ליה	
מהא אין ראייה, (דיתכן) דשמואל סבירא ליה כר' אלעזר דספק הוא, דתניא ר' יצחק אומר משום ר' אלעזר, תרומת חרש לא תצא לחולין, מפני שהוא ספק	
ואע"פ דסבר שמואל דחרש ספק הוא, אפילו הכי אם זנתה אין חייבין עליה אשם תלוי, דסבר לחייב אשם תלוי, בעינן חתיכה משני חתיכות **, אבל הכא שהספק תלוי בחתיכה אחת, ספק איסור ספק היתר, לא מיייתי אשם תלוי	
ואע"פ דאמרנו דשמואל ס"ל כר' אלעזר דחרש ספק הוא, שמואל סבר לה כר' אלעזר בחדא בחרש שספק הוא,	
ופליג עליה בחדא, דסבר שמואל לחייב אשם תלוי בעינן חתיכה משני חתיכות, ושלא כר' אלעזר דסבר דחייב אפילו בחתיכה אחת, דתניא רבי אלעזר אומר, כוי חייבין על חלבו אשם תלוי, והא כל הספק תלוי בהכוי, ואפ"ה אמר ר' אלעזר דחייב אשם תלוי	
** דגבי אשם תלוי כתיב "אחת מכל מצות ה'" וקרינן 'מצוות', דמשמע חדא מתרת, שיש היתר ואיסור לפניו, כגון אשתו ואשת איש עמו בבית, וסבור שאין שם אלא אשתו, ובא על האחת, ולבקר נמצאו שתיהן, ולא ידע על איזו בא, וכן חלב ושומן לפניו, וסבר שתיהן שומן, ואכל אחת מהן, ולבסוף נודע לו שהאחת חלב, ולא ידע איזו אכל, דאי ידע, מיייתי חטאת נקבה וכל דהו ואפילו בת דנקא, והשתא דלא ידע, מביא אשם זכר בכסף שקלים, והשתא דלא ידע, מביא אשם זכר בכסף שקלים,	
אבל הכא שהספק תלוי בחתיכה אחת, ספק איסור ספק היתר, לא מיייתי אשם תלוי	

מסכת יבמות דף קיג

• איכא דאמרי רב חייא בר אשי אמר שמואל - אשת חרש שזינתה...

<p>אשת חרש שזינתה עם איש אחר, חייבין עליה אשם תלוי, דספק אשת איש היא, ספק היה לו דעת, ספק אין לו, והבא עליה באשם תלוי</p>	
<p>תירוץ - שמואל סבר כר' אלעזר דאמר תרומת חרש לא תצא לחולין מפני שהוא ספק</p>	<p>מיתבי חמשה לא יתרמו, ואם תרמו, אין תרומתן תרומה.... חרש.... ש"מ דאין לחרש שום קנין מן התורה, וא"כ אמאי חייבין עליה אשם תלוי?</p>

• בעא רב אשי מ"ט דר' אלעזר דמסופק בחרש אם הוא בן דעת...

<p>מי אמרינן דפשיטא ליה דחרש דעתו מועטת, שאינו מבין היטב כשאר בני אדם, ומסופק הוא אם אותו מקצת דעת שיש לו דינה כדעה צלולה, שכשהוא נותן דעתו ועושה איזה דבר כוונתו כוונה היא, ומועילים מעשיו כמעשיו של בן דעת</p>	
<p>או דלמא אותה מקצת דעת אין לו דינה כדעת צלולה, ואין מעשיו מועילים כבן דעת</p>	
<p>ולעולם כל ימיו של חרש פשיטא ליה לרבי אלעזר דחדא דעתא אית ליה לחרש, דאינו עתים חלים עתים שוטה, אלא שהיה מסופק אם דעתו של חרש חשובה היא כדעה צלולה או לא</p>	
<p>או דלמא פשיטא ליה דלאו דעתו צלולה היא, ואין מעשיו של חרש חשובה כדעת צלולה, אלא היינו טעמא דמספקא ליה, דעתים שהוא חלים לגמרי ודעתו צלולה, וחיישינן שמא בשעת הפרשת תרומה או נתינת קידושין חלים היה?</p>	
<p>ונשאר הגמרא ב"תיקו"</p>	

• למאי נפקא מינה...

<p>נפקא מינה חרש מעיקרו לר' אלעזר אם יכול לגרש או לא? **</p>	<p>ספק של רבי אלעזר</p>
<p>כקדושין כך גירושין, ויכול לגרשה בגט, דממ"נ אם דעתו כבן דעת, יש קידושין וגירושין מן התורה, ואם לאו, שניהם מדרבנן</p>	<p>חדא דעתא אית ליה לחרש, מסופק אם דעתו צלולה או לא</p>
<p>אינו יכול לגרשה, דחיישינן שבשעת קידושין יכול היה לקדש, שהיה בריא באותה שעה, וחלו קידושיו מן התורה, אבל לגרש אינו יכול, שמא בשעת הגירושין כשוטה הוא נחשב שאין גיטו גט</p>	<p>חרש, עתים חלים עתים שוטה מסופק אם היה בריא בשעת קידושין</p>
<p>** דבשלמא לרבנן דחרש ודאי אינו בן דעת, ואין קידושין מועילים אלא מדרבנן, פשיטא לן דמוציא, כדאמרינן במתניתין, כשם שנכנס ברמיזה, כך מוציא ברמיזה, אלא לר' אלעזר דמשוי לה ספק, מאי?</p>	

מסכת יבמות דף קיג:

• נשתטית.... אמר רבי יצחק...

משנה קיב: - נשתטית, לא יוציא	
ומה טעם אמרו אינה מגורשת, שלא ינהגו בה מנהג הפקר	גמרא קיג: - אמר רבי יצחק, דבר תורה שוטה מתגרשת, מידי דהוה אפקחת בעל כרחא
קושית הגמרא - היכי דמי,	
אלא דאין יודעת לשמור לא גיטה ולא עצמה, הא בזה לא אמרינן דבר תורה שוטה מתגרשת? ***	אילמא דיודעת לשמור גיטה, ויודעת לשמור עצמה, מי נהגי בה מנהג הפקר?
תירוץ הגמרא - ביודעת לשמור גיטה, ואינה יודעת לשמור עצמה, שדבר תורה שוטה מתגרשת, דהא יודעת לשמור גיטה, ואמור רבנן לא ליפקא, שלא ינהגו בה מנהג הפקר	
אמר אביי, זיקא נמי דקתני גבי דידיה נשתטית לא יוציא (דרבנן) וגבי דידיה קתני לא יוציא "עולמית" (דאורייתא), דמשום דגבי דידיה דאינו מוציא דאורייתא קתני "עולמית"	

*** אם אינה יודעת לשמור גיטה, אינה מתגרשת,

דהא אמר דבי רבי ינאי, "ונתן בידה", מי שיש לה יד לגרש עצמה, יצתה זו שאין לה יד לגרש עצמה,

ותנא דבי ר' ישמעאל "ושלחה מביתו", מי שמשלחה ואינה חוזרת,

יצתה זו שמשלחה מביתה וחוזרת, שכן מנהג השוטים שאין בושין

מסכת יבמות דף קיג:

• איבעיא להו...

<p>משנה קיב: - פקח שנשא פקחת ונתחרשה, אם רצה יוציא, ואם רצה יקיים נתחרש הוא, אינו מוציאה עולמית</p> <p>אמר רבי יוחנן בן נורי, מפני מה האשה שנתחרשה, יוצאה, והאיש שנתחרש, אינו מוציא? אמרו לו, אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת, שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה, והאיש אינו מוציא אלא לרצונו העיד רבי יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה בקטנותה שהיא יוצאה בגט אמרו לו, אף זו פקחת שנתחרשה כיוצא בה</p>	
<p>גמרא קיג: - איבעיא להו, רבי יוחנן בן נורי איש פשיטא ליה דאינו יכול להוציאה, ואשה קמיבעיא ליה אמאי יכול להוציאה, או דלמא אשה פשיטא ליה דמתגרשת, ואיש קמיבעיא ליה אמאי אינו יכול להוציאה?</p>	
<p>ת"ש מדקאמרו ליה אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת....</p> <p>ש"מ איש קמבעיא ליה, ואשה פשיטא ליה,</p> <p>שאם שאלתו היתה על האשה, היה לחכמים להשיב לו בתחילת דבריהם על האשה ולומר אינו דומה האשה המתגרשת לאיש המגרש</p>	
<p>קושית הגמרא - אדרבה, מדקא"ל אף זו פקחת כיוצא בה, ש"מ אשה קמיבעיא ליה,</p> <p>דמשמע שעל האשה שנתחרשה הוא ששאל, שהרי ראית חכמים היא על האשה שמתגרשת, ובודאי על מה ששאל הוא שהשיבו לו חכמים</p>	
<p>מסקנת הגמרא - אלא ר' יוחנן בן נורי לדבריהם קאמר להו,</p> <p>לדידי, כי היכי דאיש לא מצי מגרש, אשה נמי לא מגרשא,</p> <p>אלא לדידכו, מאי שנא אשה, ומאי שנא איש, ומפני מה לא נאמר שאף האיש שנתחרש יכול לגרש?</p>	
<p>ועל זה אמרו לו, אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת,</p> <p>והטעם דקמהדרי ליה איש, שכיון ששאל לשיטת חכמים למה אין האיש יכול לגרש, השיבו לו תחילה על האיש,</p> <p>וכשבאו להביא ראיה נגד ר' יוחנן בן נורי בעיקר הדין, הביאו ראיה לגבי האשה שנתחרשה, שלפי האמת בזה הוא שנחלק עליהן ריב"נ</p>	

• אמר רבא...

<p>משנה קיב: - העיד רבי יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה בקטנותה שהיא יוצאה בגט</p>	
<p>גמרא קיג: - אמר רבא, מעדותו של רבי יוחנן בן גודגדא דאמר דאפילו במקום קידושין גמורים לא בעינן דעתא דאשה בגירושין, אם אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה, והיא לא שמעה, וחזר ואמר לה לאשתו פקחת, כנסי שטר חוב זה, ולא הודיעה שהוא גיטה, הרי זה מגורשת, דהא לר' יוחנן לא בעינן דעתא דאשה בגירושין</p>	
<p>תירוץ - מהו דתימא מדא"ל כנסי שטר חוב זה, הרי ביטל באמירה זו את הגט, קמ"ל אי איתא דבטליה, לעדים הוה קאמר להו ששטר חוב הוא, ומדלא אמר לעדים, לא ביטל את הגט, והא דקאמר הכי לאשתו, מפני הבושה הוא שאמר לה כך</p>	<p>קושית הגמרא - פשיטא, דלר' יוחנן בן גודגדא ודאי הכי הוא?</p>

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.